

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สภาวะปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเกิดการแข่งขันมากยิ่งขึ้น ประเทศไทยหลีกเลี่ยงไม่พ้นจากการได้รับผลกระทบดังกล่าว ดังจะเห็นได้จาก ปัญหาและวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา วัฒนธรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาประเทศให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันและจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเครื่องมือที่จะใช้ในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ กระบวนการเรียนรู้และการศึกษา เพื่อตอบสนองเป้าหมายในการพึ่งพาตนเองเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และคุณธรรม ตามแนวทางของการพัฒนาแบบยั่งยืนและสันติสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยจัดอยู่ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยมาตราที่ 63-69 ทั้ง 7 มาตรานี้ สามารถถอดเป็นนโยบายได้ 6 เรื่อง ได้แก่ 1) นโยบายการจัดสรรคลื่นความถี่เพื่อการศึกษา 2) นโยบายเครือข่ายสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา 3) นโยบายการศึกษาตลอดชีวิต 4) นโยบายส่งเสริมการผลิตและพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์และซอฟต์แวร์ทางการศึกษา 5) นโยบายการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) นโยบายการระดมทุนและกฎหมายการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตราที่ 65 กำหนดไว้ว่า “ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเพื่อให้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการผลิตรวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 อ้างถึงใน สุริยา หมาดทิ้ง, 2556, หน้า 1) นอกจากนี้ ยังได้เน้นความสำคัญของการบริหารจัดการ การวางแผนและการใช้เทคโนโลยีทาง

การศึกษา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาเพื่อมวลชนและให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองออกมา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและควรพัฒนาให้ก้าวไกลสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการศึกษาเป็นการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพของเด็กไทย โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อเปลี่ยนสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ การประกันโอกาสของผู้เรียนที่จะเข้าถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเชื่อมโยงสังคมไทยเข้ากับสังคมโลก บนพื้นฐานของความรู้ (เศกสรรค์ วงศ์งาน, 2555, หน้า 1-2)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) เพื่อสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนได้อย่างมีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมียุทธศาสตร์ ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งหวังให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรม มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพและด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคนรวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ ที่มุ่งหวังให้กำลังคนได้รับการผลิตและพัฒนาเพื่อเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และมีองค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม สนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ และด้านการตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้บริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัยในระดับที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพพื้นที่ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการและด้านความเท่าเทียม ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบ

เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวังให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียมและด้านประสิทธิภาพ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการใช้ทรัพยากรทั้งด้านงบประมาณและบุคลากรได้อย่างคุ้มค่าไม่เกิดการสูญเปล่าและมีความคล่องตัว ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 51 – 56)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยกำหนดอยู่ภายใต้กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารระยะ พ.ศ. 2554 – 2563 ของประเทศไทยหรือกรอบนโยบาย ICT 2020 และกรอบนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ประเทศไทยและปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันและอนาคตสู่ปี 2563 โดยประกอบด้วยแผนที่นำทางทั้งในระดับภาพรวมด้าน ICT ของประเทศเพื่อมุ่งสู่ Smart Thailand 2020 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการเรียนรู้ ดังนี้ 1) เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการให้บริการทางการศึกษา 2) เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของประเทศ 3) เพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในการจัดการศึกษาและการพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา 4) เพื่อให้มีการเลือกใช้และกระจายโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและ 5) เพื่อการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ปฏิบัติการและบุคลากรสำหรับการพัฒนาการเรียนรู้ การบริหารจัดการและการให้บริการทางการศึกษา (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554, หน้า 10 –12) และมีการดำเนินการมุ่งสู่ Smart Thailand ในปี 2563 ตามกรอบการขับเคลื่อนแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 3) ของประเทศไทย พ.ศ. 2557–2561 ผลิตผลกระทบของการดำเนินงานและการบริหารจัดการ (Administration Impact) โดยการยกระดับเพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้าน ICT ให้กับประชาชน โดยปี 2562 – 2563 จะเป็นปีที่บรรลุเป้าหมายในการรักษาความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานในด้านแรงงานที่เกี่ยวข้องกับด้าน ICT (วารสารณัฏฐ์ แบนแจ้น, 2559, หน้า 8)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่เป็นหน่วยงาน
รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรงต่อเนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดรูปแบบในการบริหารจัดการโดยนำ ICT มาใช้ใน
การสื่อสารผ่านระบบ Internet เชื่อมโยงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาทั้งระบบการบริหารจัดการ
และระบบการเรียนการสอน โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการขับเคลื่อน
นโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่สถานศึกษาจะต้องศึกษาและพัฒนากลยุทธ์การบริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
เพื่อการบริหารการศึกษา พัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ให้แก่สถานศึกษาและหน่วยงานการศึกษาในสังกัด เพื่อการเรียนรู้และการบริหารจัดการ
สอดคล้องกับกลยุทธ์ตัวชี้วัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกรอบระยะเวลาในการดำเนินการ
(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554, หน้า 13) แต่จากการวิเคราะห์ความต้องการ
จำเป็นในการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีปัญหาบางประการ ได้แก่ 1) ความไม่พอเพียง
ของซอฟต์แวร์ที่ใช้งานในด้านต่าง ๆ 2) ความไม่พอเพียงของงบประมาณด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร 3) การขาดแคลนครู/ผู้สอนที่มีวุฒิทางคอมพิวเตอร์
และเทคโนโลยีสารสนเทศและ 4) การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะในการใช้และ
ซ่อมบำรุงเครื่องมือ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2551, หน้า 3-9 อ้างถึงใน วราภรณ์
แป้นแจ้น, 2559, หน้า 10) สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัย แตนพันธ์ (2557, หน้า 148-
150) พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดปัจจัยพื้นฐาน
ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและการติดต่อสื่อสาร รวมทั้งบุคลากรขาดทักษะและความชำนาญ
ในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและการติดต่อสื่อสาร
และยังขาดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับชั้น
ประถมศึกษา – มัธยมศึกษาตอนต้นหรืออาจมีการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษา
ปฐมวัยด้วย ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนที่เรียนจบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
ที่ไม่สามารถเดินทางไปศึกษาต่อในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาส

ให้เยาวชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลได้มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั่วประเทศ มีจำนวนถึง 7,083 โรงเรียน แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทย ได้กระจายไปสู่เยาวชนทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ แต่ในขณะเดียวกัน จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาพบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากำลังประสบปัญหา เช่น ไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทางหรือเจ้าหน้าที่ทางเทคนิคที่จะใช้เครื่องมือที่ทันสมัย ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละกลุ่มสาระ ขาดการบริหารจัดการในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ปทุมรัตน์ สีชูป, 2560, หน้า 3) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 4-7) ได้ศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขนาดเล็ก พบว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านคล้ายคลึงกัน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้สภาพปัญหาการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า การบริหารจัดการยังไม่มี ความชัดเจน ยังไม่มีการกำหนดจุดหมายและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การเตรียมการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศยังขาดความต่อเนื่อง เช่น ยังไม่มีการระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ และยังไม่มีการหรือแผนงานที่ชัดเจน 2) ด้านการดำเนินการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ยังขาดการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการยังไม่สามารถ จัดเก็บ บันทึกและเผยแพร่ได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจาก การวางแผนที่ชัดเจน 3) ด้านการติดตามตรวจสอบ พบว่า โรงเรียนบางแห่งยังขาดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การดำเนินงานยังขาดการติดตามตรวจสอบทำให้การบำรุงรักษาระบบเทคโนโลยีขาดความต่อเนื่อง ทำให้การใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศเกิดข้อผิดพลาด ก่อให้เกิดการใช้งานไม่เต็มตามศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ 4) ด้านการปรับปรุงและการดำเนินการพบว่า การวางแผนหรือการกำหนดแผน ไม่ได้มีการนำผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาเป็นฐานในการวางแผนดำเนินการต่อไป อันก่อให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ศักดิ์ชรินทร์ อัจฉาภรณ์ (2560, หน้า 6)

การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังที่ Leavitt (1964, pp. 55-71) ได้กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้จะต้องมีการปรับตัวของงาน คนในองค์กรและโครงสร้างขององค์กรให้เหมาะสมจึงจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ เทคโนโลยี โครงสร้างองค์กร กระบวนการทำงาน และบุคลากร เมื่อมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กร การบริหารองค์กรจะบรรลุผลสัมฤทธิ์ สอดคล้องกับดาวโรจน์ โพธิ์รัง (2550, หน้า 3-4) ได้ศึกษาการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์เพื่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารงานทั่วไปเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อองค์กร สอดคล้องกับ คักดีชริน อัจหาญ (2560, หน้า 7-8) ได้ศึกษาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) การดำเนินการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การติดตามและประเมินผลการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) การปรับปรุงการดำเนินการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับสุรินทร์ รัตนศิธร (2557, หน้า 34) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้สามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการจัดการศึกษาทั้งในด้านพัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการจัดการศึกษาและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้และพัฒนา องค์ความรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการสอนทางไกลผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยีทั้งในเวลาและนอกเวลา ทำให้ระบบการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ช่วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างทางด้านฐานะและความพร้อมมากขึ้น รวมทั้งมีศักยภาพต่างกันได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา และสามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมโดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ ความพร้อมของผู้สอน ผู้เรียน สื่อ และซอฟต์แวร์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ หลักสูตรและวิธีการหรือกระบวนการเรียนการสอน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการบริหารเทคโนโลยีดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบกลุ่มงานพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และเป็นผู้รับนโยบายทางการศึกษาด้าน ICT จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่จะศึกษากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ได้กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการบริหารจัดการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีความราบรื่นและประสบความสำเร็จ

คำถามของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพื่อให้ได้คำตอบในประเด็นคำถามดังนี้

1. กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างไร

2. กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในการนำไปใช้หรือไม่อย่างไร

3. คู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความเหมาะสมในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการนำไปใช้ของกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น

3. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสำคัญดังนี้

1. ความสำคัญเชิงวิชาการ

ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ใช้ในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ความสำคัญด้านการนำไปประยุกต์ใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะเดียวกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

- 1.1 ขอบข่ายการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 5 ด้าน ประกอบด้วย
 - 1.1.1 ด้านบุคลากร
 - 1.1.2 ด้านการบริหารจัดการ
 - 1.1.3 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.1.4 ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 1.1.5 ด้านการพัฒนาเครือข่าย
- 1.2 กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ
มี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย
 - 1.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
 - 1.2.2 การกำหนดกลยุทธ์
 - 1.2.3 การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ
 - 1.2.4 การควบคุมกลยุทธ์
- 1.3 ประสิทธิภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ประกอบด้วย
5 ด้าน คือ
 - 1.3.1 ประสิทธิภาพด้านบุคลากร
 - 1.3.2 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ
 - 1.3.3 ประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.3.4 ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 1.3.5 ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเทคโนโลยี
- 1.4 กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา ประกอบด้วย
 - 1.4.1 กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากร
 - 1.4.2 กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการ
 - 1.4.3 กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.4.4 กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการเรียนการสอน
 - 1.4.5 กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเทคโนโลยี

2. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามระยะการวิจัย ดังนี้

2.1 ระยะที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

2.1.1 การสำรวจสภาพปัญหาการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.1.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 567 คน และครูผู้สอนสาระเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 567 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,134 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์)

2.1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 150 คน และครูผู้สอนสาระเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 300 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณตามวิธีการของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (วาริ เพ็งสวัสดิ์, 2551, หน้า 205)

2.1.2 การสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อให้ข้อมูล ในประเด็นกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.1.2.1 ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการกำหนดนโยบายด้าน ICT หรือ การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน

2.1.2.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารเทคโนโลยีทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกหรือมีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 2 คน

2.1.2.3 ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดหรือผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทาง

การบริหารการศึกษา หรือวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

2.1.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่จัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

2.1.3 การสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายให้ข้อมูลการศึกษาพหุกรณีโรงเรียนต้นแบบที่ได้รับรางวัลวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) การจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) โดยการให้สัมภาษณ์ในประเด็นกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย จำนวน 6 คน ใน 2 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนสาระเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 1 คน

2.2 ระยะที่ 2 การร่างและการพัฒนากลยุทธ์

ร่างและพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Experts Group Meeting) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

2.2.1 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 คน

2.2.2 ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 1 คน

2.2.3 ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัดหรือผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษาขึ้นไป หรือวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ด้านการบริหารไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

2.2.4 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนที่จัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษ หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

2.2.5 ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา หรือ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือรับผิดชอบกลุ่มงานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 3 คน

2.3 ระยะเวลาที่ 3 การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้น มีดังนี้

2.3.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 567 คน และครูผู้สอนกลุ่มสาระเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 567 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 1,134 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์)

2.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 226 คน และครูผู้สอนสาระเทคโนโลยีระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 226 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 452 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการคำนวณตามวิธีการของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) (วาริ เฟ็งส์วัสดี, 2551, หน้า 205)

2.4 ระยะที่ 4 การพัฒนาคู่มือการใช้กลยุทธ์

ตรวจสอบคู่มือการใช้กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

2.4.1 ผู้บริหารระดับสูงในกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หรือด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษามีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับเชี่ยวชาญ หรือระดับ 9 จำนวน 1 คน

2.4.2 ผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษและประสบการณ์ด้านการบริหารมาไม่น้อยกว่าจำนวน 1 คน

2.4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในโครงการจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (DLIT) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษาหรือคอมพิวเตอร์ศึกษาหรือเทคโนโลยีทางการศึกษา มีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการพิเศษจำนวน 2 คน

2.4.4 ศึกษานิเทศก์ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการบริหารการศึกษา หรือ เทคโนโลยีสารสนเทศ หรือรับผิดชอบกลุ่มงานพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา จำนวน 1 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ สรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ขอบข่ายการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Laudon and Laudon (1996), Bailey (1997), ทินกร พูลพุด (2552), บรรจง เชื้อนแก้ว (2552), จริญญา เตชะเจริญกิจ (2554), จิตตารีย์ วิลัยเลิศ (2554), ศุภฤกษ์ สุธรรมรังษี (2554), ประยงค์ กุศลปกรณ (2555), กว้าง ไปหนี่ (2557), จุฑามาศ กาญจนธรรม (2558), เวฬุรีย์ อุปถัมภ์ (2558), อรอุษา ปุณยบุรณะ (2558) และ วราภรณ์ แป้นแจ้ (2559) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาเครือข่าย

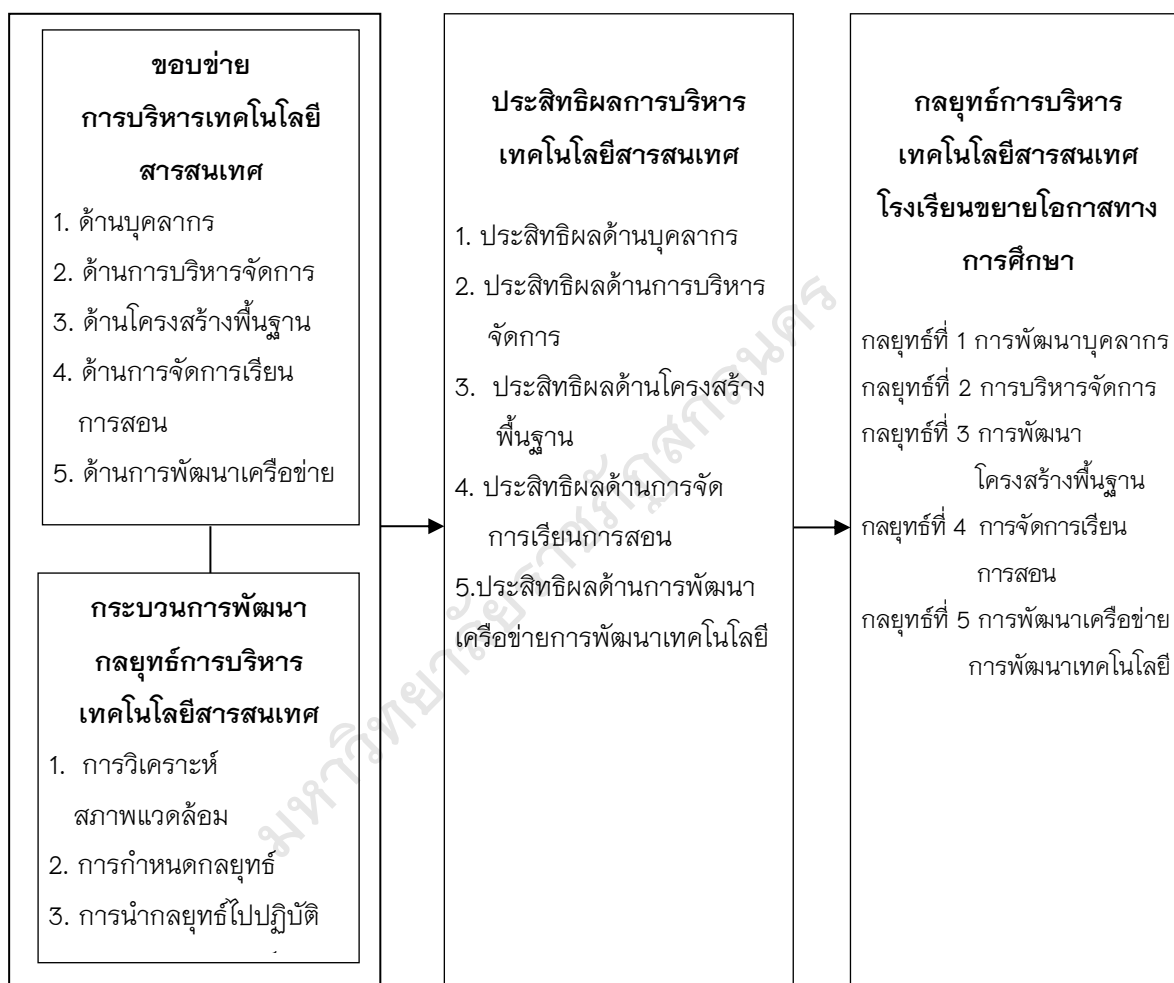
2. กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Dess & Miller (1993), Hitt, Ireland & Hoskisson (2007), Wheelen & Hunger (2002), David (2009), เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2549), ธงชัย สันติวงษ์ (2550), สาโรจน์ โอพิทักษ์ชินวิน (2550), สมชาย ภคภาสน์ วิวัฒน์ (2553), กพร.(สพฐ.2554), และ วัชรภรณ์ ทีสุกะ (2557) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์ การนำกลยุทธ์ไป ปฏิบัติ และการควบคุมกลยุทธ์

3. ประสิทธิภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน(สพฐ.)(ม.ป.ป.), นพรุจ คักดีศิริ (2550), ทินกร พูลพุด (2552), จริญญาเกียรติ กุลสอน และคณะ (2559), วัชรพร ริกากรณ (2555), กว้าง ไปหนี่ (2557) และ จิตตารีย์ วิลัยเลิศ (2554) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสิทธิภาพด้านการพัฒนา บุคลากร ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ ประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน และประสิทธิผลด้านการพัฒนาเครือข่าย การพัฒนาเทคโนโลยี

4. กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและ ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ (2551), เพ็ญวรา ชูประวัตติ (2553), กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ (2554), อภิววัฒน์ กันศรีเวียง และคณะ (2556), สมัย อินลา (2558), นราทิพย์ เมกะสุต (2558), ณพิชญา กิจจัสัจจา (2559), วราภรณ์ แป้นแจ้ (2559), สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2559), ทรงชัย โอฬาริกพงศ์และคณะ (2560) และโรงเรียนสุขสวัสดิ์วิทยา (2560) ประกอบด้วย

5 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากร กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการ กลยุทธ์ที่ 3 โครงสร้างพื้นฐาน กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการเรียนการสอน และกลยุทธ์ที่ 5 ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเทคโนโลยี

ผู้วิจัยได้สรุปเป็นร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อสื่อสารให้ มีความเข้าใจตรงกัน ประกอบด้วย

1. เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา จัดเก็บ การบันทึก การประมวลผล และแปลงข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ รวมถึงการกระจาย หรือเผยแพร่สารสนเทศนั้นด้วยระบบหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว ทันต่อการใช้งานและทันต่อการนำไปใช้ประโยชน์

2. การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการจัดการเทคโนโลยี สารสนเทศตามนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายใน โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT การจัดการเรียน การสอน การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการหรือแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ

4. กระบวนการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำ กลยุทธ์ไปปฏิบัติ และ 4) การควบคุมกลยุทธ์

5. ขอบข่ายการบริหารเทคโนโลยี หมายถึง ขอบข่ายการบริหาร เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านการบริหาร จัดการ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนา เครือข่าย

6. ประสิทธิภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดจากการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์โดยการนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประกอบด้วย

6.1 ประสิทธิภาพด้านบุคลากร หมายถึง ผลจากการวางแผนสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยี และสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย

6.2 ประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ผลที่เกิดจากการส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการวางแผนงาน การสนับสนุนงบประมาณ การจัดสรรบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย

6.3 ประสิทธิภาพด้านโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง ผลที่เกิดจากการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในสถานศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการพัฒนาเครือข่ายภายใน การพัฒนาอุปกรณ์ การพัฒนาซอฟต์แวร์ ตลอดจนการบริหารจัดการชั้นเรียน ให้เพียงพอต่อกิจกรรมการใช้งานของสถานศึกษา

6.4 ประสิทธิภาพด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผลจากการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านการบริหารหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อนวัตกรรม การวัดและประเมินผล ตลอดจนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน

6.5 ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเทคโนโลยี หมายถึง ผลจากการวางแผนพัฒนา การส่งเสริมสนับสนุน การประสานความร่วมมือและการให้บริการงานเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายในภายนอกสถานศึกษา

7. กลยุทธ์การบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง แนวทางในการดำเนินงานบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน มี 5 กลยุทธ์ ประกอบด้วย

7.1 กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาบุคลากร หมายถึง การวางแผนการส่งเสริมสนับสนุน ให้ครูและบุคลากรตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้พัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ทัศนศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาและการบริหารจัดการ ตลอดจนมีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร มี 4 กิจกรรม ประกอบด้วย

7.1.1 การพัฒนาความรู้ด้าน ICT

7.1.2 การพัฒนาทักษะ เทคนิค วิธีการ ด้าน ICT

7.1.3 การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้

7.1.4 การสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร

7.2 กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเกิดประสิทธิภาพ ในด้านการวางแผนงาน การสนับสนุนงบประมาณ การจัดสรรบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ตลอดจนยกระดับคุณภาพการศึกษา มี 5 กิจกรรม ประกอบด้วย

7.2.1. การวางแผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

7.2.2 การส่งเสริมและประสานเครือข่าย

7.2.3 การยกระดับมาตรฐานสถานศึกษา

7.2.4 การจัดสรรบุคลากร

7.2.5 การสนับสนุนงบประมาณ

7.3 กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานภายในสถานศึกษาเพื่อนำเทคโนโลยีสารสนเทศ อันได้แก่ การพัฒนาระบบเครือข่ายภายใน การพัฒนาอุปกรณ์ การพัฒนาซอฟต์แวร์ การบริหารจัดการชั้นเรียน ตลอดจนการสร้างบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานมาใช้ในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการปฏิบัติงานตามโครงสร้างพื้นฐานและความต้องการของสถานศึกษา มี 5 กิจกรรม ประกอบด้วย

7.3.1. การพัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อการศึกษา

7.3.2. การพัฒนาอุปกรณ์ ICT เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

7.3.3. การสร้างระบบบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน

7.3.4. การพัฒนาซอฟต์แวร์เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ

7.3.5. การบริหารจัดการชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7.4 กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่การบริหารหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ การผลิตสื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย การวัดและประเมินผล ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม มี 5 กิจกรรม ประกอบด้วย

- 7.4.1. การบริหารหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้
- 7.4.2. การจัดการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 7.4.3. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้
- 7.4.4. การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- 7.4.5. การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี

7.5 กลยุทธ์ที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาเทคโนโลยี หมายถึง การบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาที่เมืองศรีนครราชบุรี เอกชน และชุมชน ร่วมกันวางแผนพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุน ประสานความร่วมมือและให้บริการงาน เทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอกสถานศึกษาในการจัดการศึกษา มี 4 กิจกรรม ประกอบด้วย

- 7.5.1 การประสานงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7.5.2 การให้บริการงานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 7.5.3. การวางแผนพัฒนาระบบบริหารจัดการเทคโนโลยี
- 7.5.4 การสนับสนุนทรัพยากรด้านเทคโนโลยี

8. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2562

9. ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ได้รับการ แต่งตั้งให้ทำหน้าที่บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2562

10. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนกลุ่มสาระเทคโนโลยีระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2562